

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 2.4.2001 58. vuosikerta Numero 1 Sivu 9

Puna-apilalajikkeista löytyy satoisia uutuuksia

MERJA HÖGNÄSBACKA ja HARRI HUHTA, MTT

Vanhoista kauppaan lasketuista puna-apilalajikkeista on jalostettu uusia lajikkeita kaksinkertaistamalla niiden diploidit kromosomisto. Näin on saatu uusia, satoisampia tetraploidilajikkeita, joilla on myös hyvä talvenkestävyys. Suomessa viljeltävät puna-apilalajikkeet ovat kotimaista, ruotsalaista ja virolaista alkuperää.

Mittarilajike Bjursele on ruotsalainen Uumajan seudulta kotoisin oleva paikalliskanta. Se on sopeutunut pohjoisiin viljelyoloihin, minkä vuoksi sen talvenkestävyys on hyvä. Kahdella eteläisimmällä vyöhykkeellä sen sato jää muita alhaisemmaksi, mutta pohjoisempana se kilpailee satoisimpien joukossa. Bjursele soveltuukin parhaiten viljeltäväksi kolmannelta vyöhykkeestä ylöspäin. Bjursele on pitkään ollut viljellyin puna-apilalajikkeemme.

Bettyä pohjoiseen, Björniä etelään

Tetraploidit Betty on jalostettu Bjurselesta, ja se laskettiin kauppaan viime vuonna. Betty on Bjurselea satoisampi koko maassa, ja satoisin kahdella pohjoisimmalla vyöhykkeellä. Talvenkestävyydeltään se on samaa luokkaa Bjurselen kanssa. Siemensato jää pieneksi, mutta lajike on tetraploideista satoisin. Parhaiten Bettyn ominaisuudet tulevat esille kolmella pohjoisimmalla vyöhykkeellä. Björn on ruotsalainen eteläisten vyöhykkeiden lajike. Satoisuudeltaan se on kahdella ensimmäisellä vyöhykkeellä Bjurselea satoisampi, mutta pohjoisempana sato jää alhaiseksi. Tähän vaikuttaa sen heikompi talvenkestävyys. Se soveltuukin parhaiten viljeltäväksi kolmelle eteläisimmälle vyöhykkeelle.

Hankkijan Venla jää satotasossa muista jälkeen. Sen heikko talvenkestävyys verottaa osaksi satoa. Viljelyalueena suositeltavimpia ovat eteläisimmät viljelyvyöhykkeet.

Satoiset Ilte, Jesper ja Tapa

Ilte on virolainen lajike, joka hyväksyttiin tänä vuonna viralliseen lajikeluetteloon. Se on ollut erittäin satoisa MTT:n virallisissa lajikekokeissa kaikilla vyöhykkeillä. Talvituhot ovat kuitenkin olleet kohtalaisen suuret verrattuna Bjurseleen, jonka se jättää satoisuudessa jälkeensä. Eteläisenä lajikkeena se soveltuu parhaiten kolmelle ensimmäiselle vyöhykkeelle, vaikka kokeissa se on ollut toiseksi satoisin viidennellä vyöhykkeellä.

Jesper on ruotsalainen lajike, jonka satotaso on eteläisillä vyöhykkeillä selvästi Bjurselea parempi. Kolmella eteläisimmällä vyöhykkeellä Jesperin sato on Bettyn veroinen, mutta jää huonommaksi pohjoisissa oloissa. Talvenkestävyydeltään se on hieman keskitasoa parempi. Sopivinta viljelyaluetta Jesperille ovat kolme ensimmäistä vyöhykettä.

Jokioisten puna-apila kilpailee satotasossa Bjurselen kanssa vain kahdella eteläisimmällä vyöhykkeellä. Sen satoisuutta heikentää heikohko talvenkestävyys. Tästä syystä sitä ei idässä ja pohjoisessa kannata viljellä. Jokioinen soveltuu viljeltäväksi parhaiten eteläisessä Suomessa.

Tepa on kotimainen tetraploidilajike. Se on yksi satoisimpia lajikkeita kolmella eteläisimmällä vyöhykkeellä. Pohjoisempana sen sato jää alle Bettyn ja Bjurselen kuiva-ainesatojen. Talvituhot ovat kuitenkin melko vähäiset. Tetraploidina sen siemensato jää pieneksi, mikä vaikeuttaa siementen saatavuutta. Suositeltavin viljelyalue on ensimmäisestä kolmanteen vyöhykkeeseen.

Lisää laatua satoon

Nurmipalkokasveista saatava valkuainen parantaa rehun ruokinta-arvoa, ja samalla ostovalkuaisrehujen tarve vähenee. Niiden käyttö nurmiseoksissa onkin lisääntymään päin. Luomuviljelyssä niiden käyttö on välttämätöntä typpitalouden perustuessa vain biologiseen typensidontaan, ja viherlannoitukseenkin tarvitaan nurmipalkokasveja. Valitsemalla satoisa ja talven kestävä lajike pystytään kasvattamaan rehuyksikkömäärää ja tasoittamaan rehun laadun vaihtelua pidentämällä apilan ikää nurmessa. Samalla pystytään kasvattamaan kokonaisvalkuaisatootta, koska puna-apilalajikkeiden valkuaispitoisuudet eivät eroa toisistaan merkitsevästi.

Muut nurmipalkokasvit

Luonnonmukaisen viljelyn lisääntyessä on kiinnostus myös muita nurmipalkokasveja kohtaan kasvanut. Muita lajikeluettelossa olevia nurmipalkokasveja ovat ruotsalainen alsikeapila Frida, virolainen valkoapila Jögeva 4, ruisvirna Viola ja sinimailanen Jokioinen.

Lisätietoja: Koetoiminta ja käytäntö 1/2001: 9 sähköposti markku.niskanen@mtt.fi puhelin (06) 474 6403.